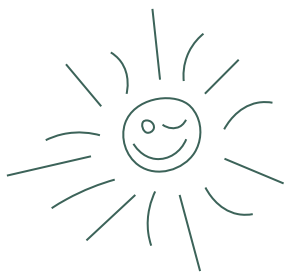

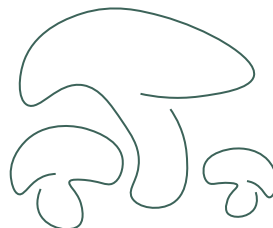
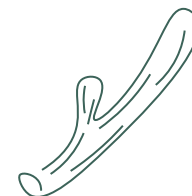
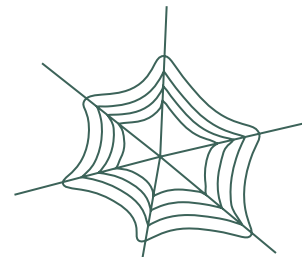
Den Eventyrlige Natur

Indhold

Leg med i den eventyrlige natur	3
Det eventyrlige hyldetræ	4
Eventyr i mosen	6
Eventyrlige blomster og vækster	8
Flere eventyrlige blomster	10
Eventyrlige pattedyr	12
Eventyrlige smådyr	14
Eventyr ved vandhullet	16
Eventyr om træer	18
Eventyrlige fugle	20
Eventyrligt vejr	22

1. udgave, 1. oplag

Udgivet i anledning af Naturens Uge 2021 af Friluftsrådet i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og Grønne Spirer og med støtte fra Nordea-fonden og 15. Juni Fonden.

Tekst: Anita Søholm

Redaktion: Signe Balling

Foto: Mads Kirkegaard s. 1, 6, 7, 14, 19, 21, 22, 23, 24; Ditte Valente s. 3; Rosa-Maria Rinkl (CC BY-SA 4.0) s. 4; Colourbox s. 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23; Ida Kryger s. 8; Anita Søholm s. 9, 10; Harry Rose (CC BY 2.0) s. 9; Bøgebjerg s. 10; Leif Bolding s. 18

Illustration: Bryan d'Emil s. 5, 13, 18

Grafisk produktion: Eks-Skolens Grafisk Design & Tryk

www.naturesdag.dk   www.dn.dk   www.friluftsradaet.dk   www.gronnespirer.dk

Leg med i den eventyrlige natur

Eventyret i naturen er alt det, vi ikke ser normalt. Det fantasifulde rum, hvor vi betræder nye steder alene eller i fællesskaber, mærker nye sansninger i naturen, smage, lyde, overflader, stilhed eller en forbundenhed. Det eventyrlige er, når vi som mennesker får ro og energi ved netop at være en del af den eventyrlige natur.

I den eventyrlige natur kan vi få lov at slippe fantasien fri. Lige pludselig er der ingen grænser for, hvad naturens rum kan være – måske finder vi en troldehule, en flyvende heksekost, en fortryllet mose eller overnaturlige dyr. Vi kan lege og drømme os ud i forunderlige verdener sammen med andre og på egen hånd.

Nogle gange får vi hjælp af eventyr, vi kender i forvejen, som giver os ideer til lege og sjove aktiviteter. Vores eventyrlige natur findes overalt – i skoven, på legepladsen, ved stranden, i haven – ja, det er jo kun fantasien som begrænser, hvor vi kan hoppe ind i et eventyr henne.

Læs med og bliv inspireret til forunderlige oplevelser i naturen, hvor naturens virkelige rum bliver legeplads for trolddom og mystik. Vi mødes om eventyrene, de gode historier og legende fortællinger om naturen, som har fuldt os i flere hundrede år og drager os ud i naturen. Måske er der en lille trolde eller fortryllet frø blandt os? Lad os tage en tur i naturen med historierne under armen og finde ud af det.

Det eventyrlige hylde træ

Hyldemor UDDRAG AF H.C. ANDERSEN

Der var engang en lille dreng, der var forkølet; han havde gået og fået våde fødder, ingen kunne begribe, hvor han havde fået dem fra, thi det var ganske tørt vejr. Nu klædte hans moder ham af, bragte ham i seng og lod temaskinen komme ind, for at lave ham en god kop hylde te, for det varmer! I det samme kom ind ad døren den gamle morsomme mand, som boede øverst oppe i huset og levede så alene, for han havde hverken kone eller børn, men holdt så meget af alle børn og vidste at fortælle så mange eventyr og historier, at det var en lyst.

»Nu drikker du din te!« sagde moderen, »måske får du så et eventyr.«

»Ja, når der ville komme et eventyr af sig selv, men sådant et er fornemt, det kommer kun når det selv har lyst -! stop!« sagde han lige med et. »Der har vi det! pas på, nu er der et på tepotten!«

Og den lille dreng så hen til tepotten, låget hævede sig mere og mere, og hyldeblomsterne kom frem så friske og hvide, de skød store lange grene, selv ud af tuden bredte de sig til alle sider og blev større og større, det var den dejligste hyldebusk, et helt træ, det ragede ind i sengen og skød gardinerne til side; nej, hvor det blomstrede og duftede! og midt i træet sad en gammel, venlig kone med en underlig kjole på, den var ganske grøn, ligesom hylde træets blade og besat med store hvide hyldeblomster, man kunne ikke straks se, om det var tøj eller levende grønt og blomster.

»Hvad hedder den kone?« spurgte den lille dreng.

»Ja, disse romere og grækere,« sagde den gamle mand, »de kaldte hende en dryade, men det forstår vi ikke; ude i Nyboder har de et bedre navn til hende, der kaldes hun: 'hyldemor'.

Eventyrlig viden om

Hylden

Hyldens bær indeholder så meget blåsyre, at selv fuglenes lort bliver farvede efter en diæt på hyldebær. Disse fuglelorte kan så igen farve fliser og havemøbler, og det er ikke nemt at få af. Til gengæld kan man lave flotte tegninger med hyldebær, og de kan selvfølgelig også bruges til lækker suppe og saft. Men spis dem ikke rå, da de er lettere giftige og kan give opkastning og diarre.

»Hvor hylden ikke kan gro, kan mennesket ikke bo«

Mange gamle huse har en hylde ved indgangsdøren, da man troede, at Hyldemor var en beskyttende ånd, der vogtede over beboerne og beskyttede huset mod fx lynnedslag.

Hyldebor, hyldebor om forlov, må vi tage en bid af din skov?

Sådan siger man, når man ønsker at tage en bid af hyldebor grene, og den mest kendte af træernes ånder er netop hyldebor. Hun er god og mild, men passer godt på hyldebusken. Derfor skal man ikke bare skære eller brække grene af busken. Man må gerne tage nogle grene, hvis man husker at sige dette vers tre gange, mens man går baglæns væk fra træet. Når det så er gjort, kan hyldebor bruges til mange ting.

Hyldeborblomstsaft om foråret

Når hyldebor blomstrer om sommeren, står busken i fuldt flor med smukke blomsterskærme, som vi kan lave saft af. Til saften skal du bruge:

- ✦ 40 udsprungne blomsterklaser
- ✦ 3 økologiske citroner
- ✦ 2L kogende vand
- ✦ 1½ kg sukker
- ✦ 50g citronsyre

Kom blomsterklaserne i en stor skål. Skyl citronerne, og skær dem i tynde skiver. Læg citronskiverne på blomsterne. Bring vandet i kog, og hæld det over blomsterne og citroner. Tilsæt sukker, og rør, indtil det er blevet opløst. Rør citronsyren i. Dæk skålen til, og stil den koldt i 3 døgn. Hæld saften op i et saftklæde, og lad saften løbe af i 30 minutter. Hæld saften på rengjorte flasker. Opbevares i køleskab. Saften kan også fryses.

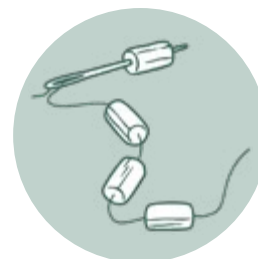
Hyldeborblomsterne kan erstattes af 2 liter syrenblomster eller bladene fra en solbærbusk.

Hyldeborperler

Hyldebor bark er så nem at skrælle af, at selv et helt lille barn med en skrællekniv, kan »snitte« i hyldebor, og fx lave hyldeborperler.

Sådan gør I:

1. Skræl barken af en fingertyk hyldeborgren med en snittekniv eller en kartoffelskræller.
2. Skær eller sav grenen i små stykker på cirka 1 cm.
3. Inde i grenen er der hyldebormarv. Det minder om skumgummi og kan skubbes ud med et søm.
4. Nu har I en lille træperle. Brug kniven til at skære og snitte et mønster i perlerne.
5. Lad perlerne tørre et par dage.
6. Slib overfladen med fint sandpapir.
7. Hyldeborperlerne er lette at indfarve eller male.

Eventyr i mosen

Når mosekonen brygger

Især i sensommeren og i det tidlige efterår, kan man morgen og aften af og til opleve en tæt tåge, der ligger lavt hen over landskabet på marker, moser og enge. Nogle gange kan man ligefrem se, hvordan det ligner damp, der stiger op ad undergrunden. Fra gammel tid er denne tågedannelse blevet kaldet »mosekonebryg«. Tilbage i den ældste folketro, troede man at mosekonen hørte til de underjordiske og var beslægtet med elverfolket. Når mosekonens bryg stod op over sø og eng kan man af og til opleve, hvordan tågen bølgler. Det fortælles, at det er elverfolket, der danser.

Både elverfolket og mosekonen skulle man tage sig i agt for. Det kunne derfor være sin sag at bevæge sig gennem den tætte tåge i mosen eller engen.

Den videnskabelige forklaring på mosekonebryg er en tåge, der opstår, når vandet i søen eller jordbun-

Eventyrlig viden om Mosebryg

Mosekones bryg har været brugt som vejrvarsel. Således sagde man, at mosekonebryg varslers godt vejr den følgende dag.

Eventyrlig viden om Elverfolk

Den hvide tåge over mosen nærede naturligvis forestillinger om mærkelige væsner, som boede i mosen. Fx de smukke elverfolk. Elverne lokkede mennesker med deres skønhed og smukke sang, men de var hule i ryggen, som en gammel død og rådden træstamme. Deres boliger fandtes som regel under jorden i fx elverhøje.

den er betydelig varmere end luften over. Når dette er tilfældet, vil vanddamp fra overfladen fortættes til tåge. Mosekonebryg vil derfor ofte kunne opleves på dage med godt vejr. Dels fordi solen i dagtimerne har opvarmet jorden og dels fordi de manglende skyer om natten kan bevirke en køligere luft, da skyerne virker isolerende.

Besøg en mose

Livet på engen om sommeren rummer summende bier, kokasser, blomsterplanter i mange farver og områder med mose, hvor tærerne bliver våde i sandalerne, hvis man ikke hopper fra sivtue til sivtue.

Lysesiv – når naturen lyser op

Lysesiv er de tynde mørkegrønne siv, der står tæt sammen som små øer eller tuer på enge, i moser og ved søer. Planten har fået sit navn på grund af stænglernes hvide marv, der kan pilles ud i lange strimler og i gamle dage blev brugt som væge i olielamper. Frugterne er skinnende brune kapsler med mange frø. Frøene bliver klæbrige, når de bliver fugtige og spredes ved at hænge i forbigående fugle, dyr eller mennesker.

Sivkæder

Man kan lynhurtigt lave lange kæder ud af lysesiv. Man skal blot brække spidsen af strået, forme en ring, og stikke den spidse ende ind i marven på den overbrækkede ende. Ringene sættes ind i hinanden på samme måde, som når man laver guirlander til jul. Hvem laver den længste?

Lav en olielampe af lysesiv som i gamle dage

Brug marven i sivene, en klump ler og rapsolie. Man presser marven ud af sivet med en tommelfingernegl.

Eventyrlig viden om

Lysesiv

Hjorddrengene, der vogtede kvæg på engen, samlede også lysesivene, og det var ikke kun marven, der blev brugt. De seje strå blev brugt til at flette kurve, reb og måtter.

Eventyrlig viden om

Sivlamper

Da man fik rigtige lamper blev lysesivlamperne glemt. Sådan lyder et gammelt vers om lysesiv:

*»Engang du mere skattet var og kendt
hvornår dit renommé fik bladet vendt?
Dengang da glødelamperne blev tændt«*

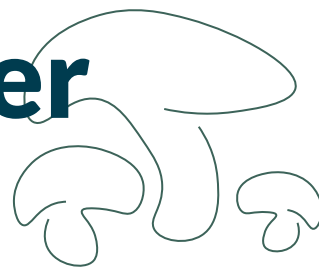
JOHS. BOOLSEN.

Selve lampen laver man af en klump vådt ler, som man triller rund og trykker et hul i med fingrene. Hæld mado-lie i lampen, og lad vægen suge olie. Lampen kan brænde i flere timer, hvis man har rigelig med væger. Det er en rigtig hyggelig belysning til sommeraftenerne i naturen.

Lampen kan også laves af en skål formet ved at udhule en frugt. Hæld olie i den udhulede frugt og tænd lampen. Hermed spredes en duft af frugten.

Eventyrlige blomster og vækster

Hvordan løgkarsen fik sit navn

Engang duftede blomster og planter ikke af noget som helst. Ude i skoven stod ramsløg ved siden af en løgkarse. De andre planter stod lidt længere væk. Det var de glade for, for ramsløget var et værre brokkehoved. »Øv, mand,« sagde det for eksempel. »Hvorfor er I alle sammen så kedelige?« »Du kan selv være kedelig,« svarede løgkarsen. »Ja, men det bliver det ikke bedre af,« svarede ramsløget.

En dag kom duft-alfen flyvende forbi. »Øv, mand! Stop!« råbte ramsløget, og alfen standsede. »Du, alf! Det er så kedeligt, at vi planter ikke dufter af noget. Kan du ikke få os til at dufte bedre?« Alfen tog sine små flasker frem og sprøjtede lidt duft ned i hver af blomsterne. Nogle fik ganske lidt parfume på. Nogle lidt mere. Men ramsløget brokkede sig. »Øv, det lugter jo næsten ikke af noget« Alfen prøvede en anden flaske. »Øv, den duft kan jeg ikke li.« Og sådan blev det ved og ved. »Øv, det stinker. Jeg vil lugte helt anderledes.« Alfen tog irriteret den sidste flaske frem og plaskede ud over ramsløgen. Men føj hvor det lugtede kraftigt, selv løgkarsen søgte lidt væk, men det var for sent. Den havde fået et stink af ramsløg, og derfor er begge planter gode i madretter, hvor man gerne vil have løgsmag.

Eventyrlig viden om

Kodriver

Kodriver har måske fået sit navn, fordi de hængende blomster ligner kopatter. »Kodrev« betyder kopatter. Kodriverens blomster har duftende olier, der lokker insekterne til. Olien bruges af mennesker bl.a. mod bumser og rynker.

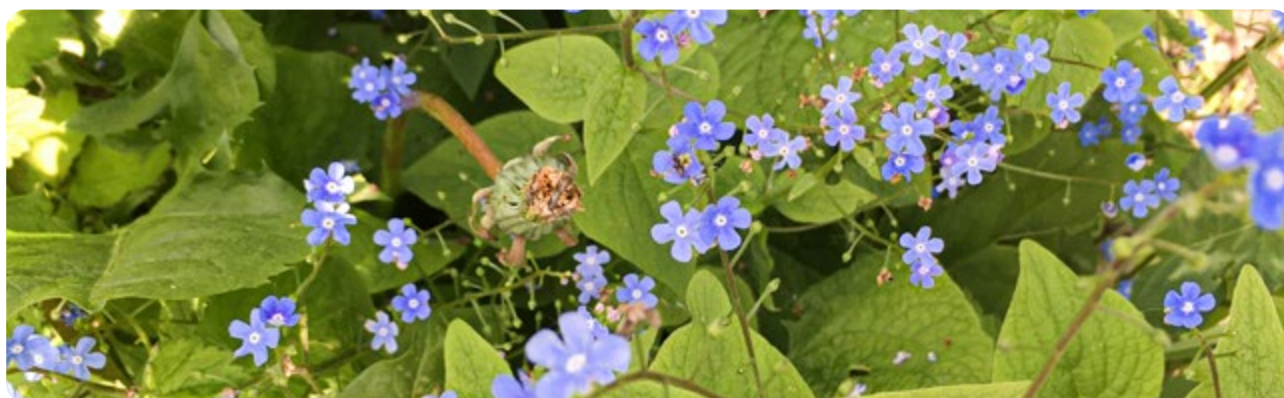
Vidste du, at kodriver er alfernes urt? Så kig godt efter mellem blade og blomster.

Hvordan forglemmigej fik navn

Da Gud skulle navngive alle de dyr og planter, som han havde skabt, var den lille blomst bange for at blive

glemt, så den råbte hele tiden: »forglem mig ej, forglem mig ej«. Derfor fik den navnet forglemmigej.

Burresnerren fik aldrig kærlighed nok som barn

Da burresnerren var et lille frø, lignede den et grønt peberkorn med en masse små kroge uden på. Frøet sad fast på et bukseben, og derfor troede det, at buksebenet var dets mor. Men buksebenet var ligeglad med frøet, og til sidst blev frøet skubbet af og faldt ned på jorden.

Her voksede det op og blev en stor burresnerre.

Men hver gang, der kommer et bukseben forbi, tror burresnerren, at det er dens mor. Den griber fat i buksebenet og råbe »Mor, mor«, men buksebenet er bare ligeglad.

Burresnerre er en slyngplante. Stængel og blade er fyldt med små torne, som gør, at planten kan klatre op ad fx andre planter. Den hager sig fast i alt – også strømper, pels og andet der bevæger sig forbi. Dens frugter kan også hænge fast og er udmærket som klæbende kasteskyts. Derfor kalder vi også disse små grønne frugter for »præstelus«.

Eventyrlig viden om

Burresnerre

Vidste du, at burresnerre kan bruges til kosmetik og deodorant, og at de friske blade og top-skud kan koges og spises som spinat.

Når heksene danser

Når heksene har danset, kan man af og til finde en ring, der hvor de har været, for det går vildt for sig! Af og til består ringen af svampe i græsset, nogle gange er der ikke nogen svampe, men bare en cirkel af udgået græs eller nyt og friskt græs. Svampen breder sig nemlig under jorden via sine svampehyfer (tråde), og sætter så sine frugtlegemer yderst i cirklen (paddehatte).

Eventyrlig viden om Skovmærke

Skovmærke dufter dejligt. Selv som tørret dufter den. Derfor blev den i gamle dag solgt inde i byerne på torvet. Vidste du, at man i gamle dag strøede skovmærke på gulvet hjemme og i kirkerne, fordi den har en behagelig duft? Den søde duft skyldes stoffet kumarin, som også findes i nyslået hø.

Æblemost smager fantastisk, hvis du putter fem blomstertoppe i en liter most og lader det stå i køleskabet natten over. Man kan også få en billig hvidvin til at smage som den fineste slotsaftapning på samme måde.

Varsler regn

Lav en krans af skovmærke og hæng den op. Den dufter fint og sødt – især hvis det trækker op til regn! Du kan også lægge kransen bagerst i strømpeskuffen, så dufter dine sokker dejligt.

Har træerne ører?

Undertiden ser man underlige brusktagte udvækster på træerne. Det er en svamp, som hedder judasøre, men mange kalder den troldeøre, for det fortælles, at trolde kan tage ørerne af og på som det passer dem, og sætte dem fast på træerne.

Flere eventyrlige blomster

Den onde stedmor

Stedmoderblomsten er i familie med violen, der har et efter sigende blidt udseende, men stedmoderen viser et strengt og stolt ansigt. Og andre synes, at blomstens gule midte er en stor æggekage, som familien sidder rundt om på de 5 stole (bægerblade). Stedmoderen er det store nederste kronblad med en datter på hver side, der kan spise masser af æggekage, mens de to steddøtre øverst har en meget lille plads i baggrunden og må dele et blad, og de kan slet ikke nå æggekagen. Faderen er den lille frugtknude. Han er slet ikke med til bords, men hvis man piller bladene af, finder man ham.

Sankthansurten – en spådomsur

Sankthansnat plukker man sankthansurten, så spådomsurten kan få ønskerne til at gå i opfyldelse. Hvis man vil vide, om der er en anden, som godt kan lide en, kan man plukke to sankthansurter og hænge dem op under loftsbjælken eller i en sprække i muren. Hvis de to planter vokser videre og bøjer sig mod hinanden, så er man heldig, at den anden også kan lide dig. Bøjer de sig derimod fra hinanden, så kan man godt lade være med at holde i hånd.

Gul snerre

Blomsten kaldes også for jomfru Marias sengehalm, da Jesu barnets mor jomfru Maria, forede Jesu krybbe med denne velduftende blomst, så barnet kunne ligge blødt på et duftende leje. Man har også bredt blomsten ud på gulvet ved fester. Og den er også brugt til oste fremstilling, da stoffer i planten får mælk til at løbe sammen.

Den hulrugende fugl stæren forer sin rede med op til 18 forskellige duftende vilde urter, så den kan holde lus og lopper væk. Det samme gjorde man i gamle dage, da de tørrede blomster fra gul snarre blev putte i dyner og puder for at holde utøj væk.

Vejbred – den hvide mands fodspor

Vejbred er meget almindelige i Danmark, og man kan riste frøene og drysse på ymer. Vejbred findes ofte på markveje og stier, for de store og meget stærke blade ødelægges ikke så let, og derfor kan tåle en del trafik. Vejbrede frø bliver klæbrige i fugtigt vejr, og kan klistre sig fast til fx dyrebene, hjul og skosåler. Netop denne evne har givet planten det latinske navn, *planta*, der betyder fodsål – eller indianernes navn »den hvide mands fodspor«, idet planten har spredt sig fra Europa og ud i verden, hvor den hvide mand kom frem. Når man river en bladstilk over, kan man se, hvor mange kærrester man har på de trævler, der stikker frem.

Døvnælden – nælde uden brand

Du kender sikkert døvnælde. Dens blade ligner brændenældens, men de brænder ikke, for de har ikke brændhår. Derfor siger man at nælden er døv. I gamle dage var der også mange der troede, at døvnælden var en almindelig brændenælde – og at brændenælder ikke brænder, når de blomstrer. Men det er altså forskellige arter.

Den er også blevet kaldt for sukker-nælde eller sugenælde, fordi børn kan suge sød nektar af blomsterne. I kan også smage. Hiv en blomst af, og sug forsigtigt i bagsiden af den lille tragt – så kan du smage døvnældens søde nektar.

Sjov med døvnælder

Døvnælder vi altid rejse sig lodret væk fra jorden. Prøv at lægge døvnælder i en dyb tallerken med vand. De skal ligge som egerne i et hjul og stikke ud til alle sider. Læg en sten over enden af stænglerne midt i tallerkenen, for at holde dem nede. Efter et par timer vil dine døvnælder rejse sig til en flot dekoration.

Eventyrlige pattedyr

Historien om haren og pindsvinet

FRIT EFTER BRDR. GRIMM

En herlig søndag midt i høsttiden gik pindsvinet ud på marken for at kigge til roerne, som han og familien elskede at spise af. På turen mødte han haren, der var ude og se på kålene på marken. Haren drillede pindsvinet med dens korte ben, og derfor sagde pindsvinet til haren, at de kunne løbe om kap, og at den nok ville vinde. Det troede haren ikke på, så de aftalte, at væddeløbet skulle foregå efter frokost. Pindsvinet vidste, at haren havde lange ben, men at den samtidig heller ikke var det klogeste hoved i skoven. Så pindsvinet ville drille haren, og den bad derfor sin kone om at stille sig i den anden ende af marken, hvor de skulle løbe om kap, og når haren kom løbende, skulle hun sige: »Jeg er her allerede«.

Som sagt så gjort. Haren løb som en hvirvelvind hen af marken, og den blev meget forundret, da den så, at pindsvinet var kommet før den, fordi pindsvinets kone så ud lige præcis som hendes mand gjorde. Men haren ville prøve at løbe om kap en gang mere, og en mere og ... i alt 73 gange løb den til den anden ende af marken og hver gang var pindsvinet der allerede. Og på den måde snød pindsvinet haren og vandt væddeløbet.

Eventyrlig viden om

Pindsvinet

Et voksent pindsvin kan have op til 7000 pigge, og den bruger piggene til at forsvare sig mod rovdyr. Pindsvinet er vågent om natten, og hvis det bliver bange, ruller det sig sammen som en bold. Pindsvinet bruger lugtesansen og hørelsen til at finde frem til dens livretter som fx er snegle og regnorme.

Eventyrlig viden om

Haren

Haren har en tophastighed på 80 kilometer i timen, hvilket gør den til det tredje hurtigste dyr på landjorden, kun overgået af geparden (100 km/t) og prærieantilopen (89 km/t).

Leg med dyrene

Der opsættes pinde på den afstand dyret løber på 10 sek.

Hare	80 km/t	.....	$80000 / 3600 \times 10 = 222$ m
Ræv	50 km/t	.....	139 m
Skovmus	15 km/t	.....	42 m
Pindsvin	10 km/t	.....	28 m
Hugorm	6 km/t	.....	17 m
Tudse	1 km/t	.....	3 m

Børnene løber enkeltvis 10 sek. ad ruten med de opstillede pinde og der måles/noteres hvor mange meter de har løbet.

En hel gruppe kan også løbe på en gang i 10 sek., og den enkelte bliver stående hvor han/hun er nået til. Gennemsnittet beregnes.

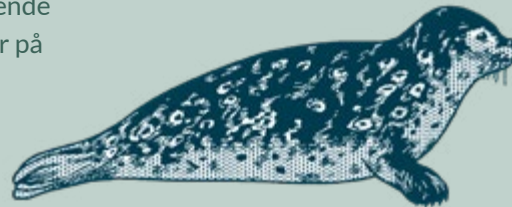
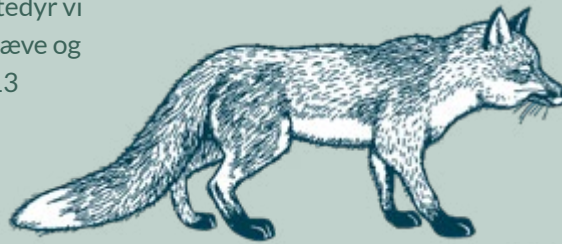
I stedet for pinde kan deltagerne selv fremstille dyresilhuetter i pap eller træ. Den enkle løsning er at finde billeder på internettet.

Eventyrlig viden om

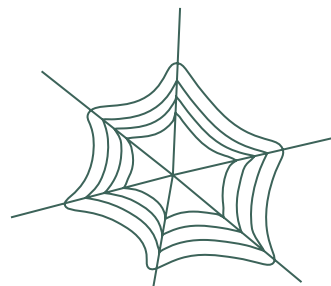
Andre pattedyr

Vi har 50 arter af pattedyr i Danmark, efter at ulven indvandrede igen efter at have været udryddet i over 100 år. De andre pattedyr vi har er fx hjorte, hvaler, sæler, harer, ræve og grævlinger. For ikke at tale om vore 13 flagermusarter.

Grævlinger er vores største pattedyr, men vi ser den sjældent, for den er nataktiv. Den kommer forår og efterår frem en halv til en hel time efter solnedgang, om sommeren dog tidligere. Grævlingen har et særdeles kraftigt bid. I gamle dage skulle man efter sigende have koks i støvlerne, når man var på grævlingeagt, for grævlingen havde ry for at bide, indtil knoglerne knasede! Men det er nu bare en skrøne.

Eventyrlige smådyr

Fortællingen om Arachne

FRIT EFTER OVID

I Lydia i det gamle Grækenland boede en ung kvinde ved navn Arachne. Hun var kendt for at væve utrolig smukke billedtæpper.

Folk kom fra nær og fjern for at se hende arbejde og spurgte om hun havde lært vævekunsten af Pallas Athene, som var gudinde for håndværk og kvindelige sysler.

Til det svarede Arachne at det havde hun i hvert fald ikke lært af nogen, og i øvrigt var hun bedre end gudinden. En dag gik hun i sit overmod så vidt, at hun udfordrede Athene til en konkurrence, hvilket som sådan var meget almindeligt på Olympen.

Dysten blev beskuet af tusindvis af publikummer, mens de lavede hver deres billedtæppe med motiver fra gudernes liv.

Athenes afbildede storslået heltegerninger, mens Arachnes illustrerede deres elskovsventyr med jordiske kvinder.

Ingen var i tvivl om at Arachne havde vundet. Hendes tæppe havde de flotteste farver, og var fuldstændig fejlfrit i vævningen.

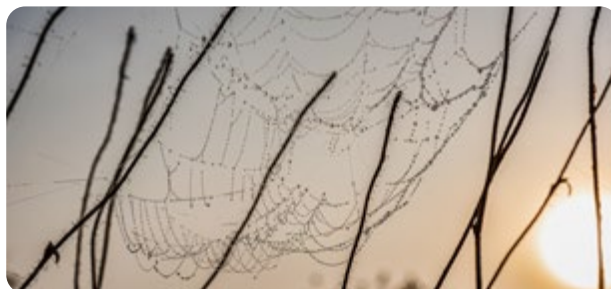
Det blev Athene så bitter over, at hun forvandlede hende til en edderkop, der til evig tid skulle hænge i en tråd og spinde faste geometriske mønstre.

Angsten for edderkopper kaldes araknofobi.

Eventyrlig viden om

Edderkopper

Mange folkeslag har været forundrede over edderkoppers evne til at lave fantastiske spind. Spindene laver edderkopperne vha. små spindekirtler eller spindevorter på bagkroppen, og ud af dyser på spindevorterne kommer de silke tråde, der danner spindelvæv. Når edderkoppen trækker i det med sine bageste ben, bliver det til en fin tråd. Jo hårdere edderkoppen trækker, des stærkere bliver tråden.

Undersøg en edderkop i et spind

Se hvordan edderkoppen klatrer i spindet, samtidig med at den spinder. Man kan tydeligt se at dens ben er udviklet specielt til at gribe om de tynde tråde. Det er et meget fint arbejde.

Hvis du forsigtigt føler på spindets tråde med fingeren, kan du mærke at trådene er klistrede – helt perfekte til at fange smådyr i. Føl også på de støttetråde, der holder spindet – de er ikke klistrede. Her kan edderkoppen bevæge sig rundt.

Når edderkoppen er færdig med sit spind, kan den også spinde en signaltråd. Den går fra midten af spindet og ud til kanten, hvor edderkoppen gemmer sig, mens den holder i signaltråden. Hvis en lille flue går i nettet, vil signaltråden ryste – og så er edderkoppen over den som en mis. Den lammer fluen med sine giftkroge – og spinder den lynhurtigt ind i spind.

Hvor stærk er edderkoppens spind?

Edderkoppespind er meget elastisk og dertil noget af det stærkeste materiale, naturen har skabt. Prøv om I kan hænge små klemmer eller andet på en tråd af edderkoppens spind. Prøv også om I kan lokke edderkoppen frem ved at prikke til et spind med et græsstrå.

Fakta om edderkopper

- ★ 45.700 beskrevne arter i verden, heraf 500 i Danmark
- ★ Edderkoppen har 8 ben.
- ★ Normalt 8 øjne (enkelte afvigelse herfor)
- ★ Har været på jorden i over 400 mio. år.

Eventyrlig viden om

Blomsternes »kærlighedsliv«

Mange blomster bliver besøgt af insekter. Blomsterne lokker insekterne til sig med flotte farver, dejlige dufte, en flot form og nektar. Nektar er sukker, som mange insekter elsker at spise. Når insekterne lander, får de til gengæld pollen på sig. Insekterne flyver fra blomst til blomst og spreder på den måde pollen, så blomsterne bliver bestøvet.

Violen og humlebien

Violen var irriteret på humlebien, der kom tumlende og bumlende ned i den. »Av! Lad vær. Skrub af,« peb violen. Men humlebien mumlede: »Jeg kan lugte nektar. Det er lige noget for mig.« »Ja, men den er ikke til dig,« sagde violen. »Du kan flyve over til kodriveren. Alle kan suge nektar af den. Selv menneskene. Men for mig er du alt for stor.« »Hvorfor det?« brummede humlebien brummende. Violen svarede: »Fordi at jeg har bagudvendte kronrør. Det er meningen, at de små insekter skal kravle ind gennem gangen, som ender i mit skatkammer med nektar. Gangen er fuld af pollen, så når insekterne kommer ud, har de pollen på sig. Når de så flyver over til en anden viol, så afleverer de noget pollen, og på den måde bliver vores blomster bestøvet, så vi kan få nye små violer.« Humlebien skumlede skumlende: »Der er ikke plads til mig i sådan en lille gang, men jeg vil have din nektar alligevel.« Og så borede den et hul bag på violen og brød gennem væggen ind til skattekammeret og stjal al nektaren. Det blev violen så rasende hidsig over, at den blev helt blå i hovedet.

Eventyrlig viden om

Bier

Honningbier og nogle andre bier lever i bikuber og bistader, mens mange humlebier lever i huller nede ved jorden, fx i en gammel muse-reder eller stenbunker. Humlebier og honningbier er sociale, men der er også mange biarter, som ikke lever sammen med andre, de såkaldte »solitære« bier. De sociale bier har dronninger, arbejdere, hanner og forskellige roller i et helt lille samfund, mens de solitære bier lever alene som hanner og hunner.

Eventyr ved vandhullet

Frøkongen UDDRAG FRA GRIMMS EVENTYR

Når det var meget varmt, gik kongedatteren ud i skoven og satte sig ved vandet, og når hun kedede sig, spillede hun bold med en guldkugle, som var hendes kæreste legetøj.

En dag skete der det uheld, at hun ikke greb kuglen igen. Den rullede væk fra hende lige ud i vandet. Hun fulgte den med øjnene, men den forsvandt, og brønden var så dyb, at man slet ikke kunne se bunden. Hun gav sig til at græde, højere og højere, og var meget fortvivlet. På en gang hørte hun en stemme: »Hvad er der dog i vejen, lille prinsesse, du græder jo, så det kunne røre en sten.« Da hun vendte sig om, så hun en frø, som stak sit ækle, tykke hoved op af vandet. »Å er det dig, gamle vandhund,« sagde hun, »jeg græder, fordi min guldkugle er faldet i brønden.« – »Vær bare rolig,« sagde frøen, »jeg skal nok hjælpe dig. Hvad får jeg, når jeg skaffer dig dit legetøj igen?« – »Alt, hvad du vil,« svarede kongedatteren, »mine klæder, mine perler og mine ædelstene, og hvis du bryder dig om det, må du også gerne få min guldkrone.« – »Mange tak,« sagde frøen, »alt det bryder

jeg mig ikke om. Men vil du love mig at holde af mig og lege med mig og lade mig sidde ved siden af dig ved bordet og spise af din tallerken og drikke af dit bæger og sove hos dig i din seng, så skal jeg dykke ned og hente din guldkugle.« – »Jeg lover dig det alt sammen, når du blot vil hente min kugle,« svarede hun. Men ved sig selv tænkte hun: Sikken en tosset frø! Den kan da ikke være min legekammerat. Den må nok pænt blive nede hos de andre frøer og kvække.

Eventyrlig viden om

Tudsen

Skrubtudsen kan godt hoppe, men kravler mest. De nyudklækkede haletudser er giftige for fisk. Den voksne tudse har også giftkirtler på ryggen, så når krager, grævlinge og pindsvin aligevel jager og spiser dem, vender de dem først om på ryggen og spiser indvoldene.

Frieri i vandhullet

Om foråret er det tid til, at skrubtudsehannen, skal finde sig en kone. De voksne tudser søger derfor til vandhullet i marts og april for at parre sig. Hunnen er ret stor ca. 8-12 cm, mens hannen kun er 5-8 cm, og det er godt, da hannen skal kravle op på ryggen af hunnen for at få hende til at gyde sine æg. Derefter befrugter hannen æggene i vandet. Man ser tit flere hanner klamre sig til den samme hun.

Kend din frø

Vi har flere forskellige frøer i Danmark, bl.a. butsnudet frø, spidssnudet frø, grøn frø og løvfrø. Den mest almindelige er den butsnudede frø. Vores mest truede art er klokkefrøen, som mangler egnede levesteder, efter at vi har drænet mange af deres foretrukne levesteder. Fælles for frøerne er, at de yngler i vand og går i dvale om vinteren. De er først og fremmest tilpasset livet i vand, og når

de er på land, bevæger de sig frem med gevaldige hop, da det er den hurtigste måde at komme frem på landjorden når man har store svømmefødder! Frøerne er generelt ikke kræsne dyr. Alt som bevæger sig betragter de som føde, men de spiser helst snegle, orme og insekter.

Leg med frøer og tudser

Er det hurtigst at hoppe eller kravle, når man skal undgå fjender og nå ned til sit vandhul? Lad nogle børn være frøer og andre tudser. De voksne er kraver, grævlinge og pindsvin på jagt. Udpeg også et »vandhul« – et afgrænset område, hvor der er helle. Frøerne hopper med samlede ben og lange frøhop, tudserne kravler så hurtigt de kan, når fjenderne kommer.

Den kendte leg »alle mine kyllinger kom hjem« kan sagtens ændres til alle frøer og tudser kom hjem, hvor fangerne så i stedet er krager, skader, grævlinge og pindsvin efter eget valg.

En rørskov af fandens græs

De store grønne sivplanter, der ses omkring nogle søer og ved mange store åer, er tagrør – der også har fået tilnavnet Fandens Græs.

Historien er, at Gud og Fanden konkurrerede om at skabe det højeste, smukkeste og stærkeste græsstrå. Gud skabte tagrøret, og da Fanden kunne se, at han ikke kunne gøre det bedre, blev han så rasende, at han bed i alle bladene på tagrørene. Det forklarer de tre mærker i tagrørets blad, der minder om bidemærker.

En grøn landingsplads

De mange planter, der danner flydeblade på søens vandoverflade som fx åkander og flydende vandaks, giver mange små dyr i søen fast grund under fødderne. Mange insekter lever og får unger på bladene, andre hviler sig eller jager deres byttemat på de grønne »flåder« af blade.

Leg med siv

Mange siv er også meget stærke i blade og stængler og kan bruges til at flette af. Nogen fletter små kurve og sivmætter, men man kan også bare flette et lille hjerte.

Eventyrlig viden om

Dyr i vandhul og å

Vandets overflade på søen har sit eget liv. Her løber, svømmer eller hopper skøjtøløbere, tæger, biller og edderkopper på stadig jagt efter bytte fx småinsekter, der er faldet i vandet eller fløjet dertil og nu driver hjælpeløse rundt. Mange af de dyr, der bor på overfladen, er lette, har vandskyende hår og lange ben, der giver dem en stor overflade, så de »kan gå« på vandet, uden at træde igennem vandhinden.

Eventyrlig viden om

Frø- og tudseæg

Æggene ser forskellige ud, for frøæg ligger i klumper og tudseæg er i »snore«.

Frøæg

Tudseæg

Eventyrlig viden om

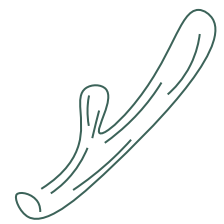
Tagrør

Tagrørene kan vokse sig til en imponerende højde på 4-5 meter på en sæson. I efteråret og om vinteren kan de høstes og anvendes til tagdækning. De er populære til formålet på grund af deres isolerende effekt.

Eventyr om træer

Bøgen og Egen

FRIT EFTER CARL EVALDS EVENTYR

Ude i den danske skove regerede egetræet. Det er længe før der var særligt mange mennesker, men til gengæld kom der af og til en bjørn forbi. En dag lå bjørnen og sov under egetræet da solens stråler ramte ham. »Æv« sagde bjørnene, sydpå findes høje slanke træer som giver meget bedre skygge. Egen blev nysgerrig og spurgte til disse slægtninge, og bjørnen fortalte om bøgetræet med fine runde blade og lige stammer. Jeg gad godt møde mine slægtninge fra syd, sagde egetræet. Ja, Bøgen kan du møde før du aner det, sagde bjørnen, men det skulle du nok ikke ønske dig, for bøgen er høj og stærk. Og bjørnen fik ret, for bøgens små frø, bog hedder de, satte sig i bjørnens pels og kom på den måde med til Danmark. Næh se det lille fine og ranke træ, tænkte egen, men den lille bøg drak begærligt af egens vand og voksede hurtigt op. Det tætte, grønne bladtage skyggede for solen, så egens børn sygnede hen. I dag har egen vejet pladsen for den skyggefulde bøg mange steder i Danmark.

Bøg

Eg

Eventyrlig viden om

Bøgen

Bøgens frugter hedder bog og kan ristes og spises.

Eventyrlig viden om

Egen

Det ældste egetræ i Danmark er mellem 1500-2000 år gammelt. Det kaldes Kongeegen. Vi har næsten 300 egetræer der har navne. Frugten fra eg hedder agern, og den blev tidligere brugt som svinefoder. Det fortælles, at mange gamle egetræer er planter ovenpå en skjult skat.

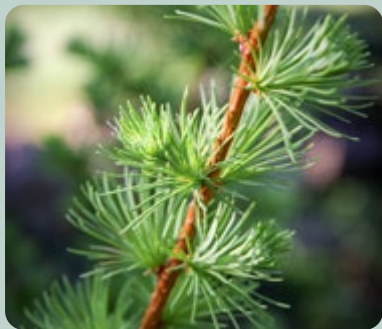

Eventyrlig viden om

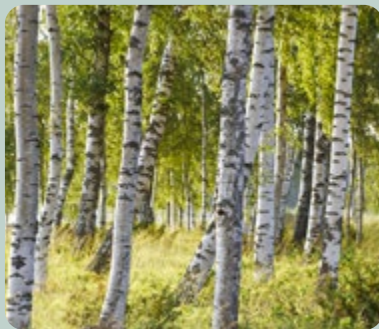
Træernes navne

Næsten alle danske træer har et enstavelsesnavn. Eg, bøg, lærk, birk, pil, ask, gran og fyr osv. Selv ahorn hedder faktisk ær på gammeldansk. Hvis et træ har et længere navn, er det sandsynligvis ikke

særligt originalt i Danmark. Fx kastanjen, hvis navn er spansk. Godt nok er gran og fyr indført, men de vokser naturligt i de andre nordiske lande, hvor sproget minder om vores.

Lærk

Birk

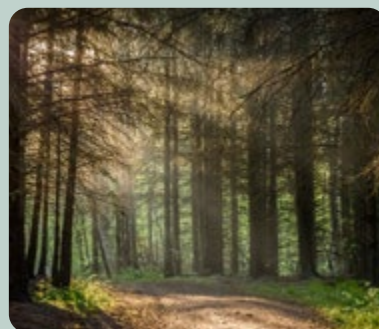
Bøg

Eg

Gran

Fyr

Øjetræer

Af og til vokser bøgestammerne sammen til et øjetræ. Ifølge overtroen kunne man undgå engelsk syge (D-vitamin mangel), hvis man kravlede gennem et øjetræ. Dronning Margrethe og hendes søstre blev som børn i 1952 »behandlet« i et øjetræ i Trolde skoven, navngivet »Prinsesse træet«.

Fej heksene væk med en birkekost

I gamle dage tappede man saft af birketræet om foråret for at lave sirup og vin, og saften blev også brugt til at putte i håret. Barken indeholder brandbar olie, så den kan bruges til at tænde et bål op med. Træet danner heksekoste, og hvis man fejer sin trappe med en heksekost, så kan heksene ikke gå op af den.

Ask Ygdrasil

Ygdrasil er et kæmpe asketræ, der fortælleres om i den nordiske mytologi, og som blev kaldt livets træ. Her sidder nonnerne og spinder alle menneskers livstråde. Træets krone når helt op til himlen, og rødderne ender i tre forskellige verdener. En rod går til Asgård, hvor guderne lever, en anden rod går til jætternes land, Jotunheim, og den tredje går ned til Hel, hvor døds gudinden reagerer.

Find vand med en pilekvist

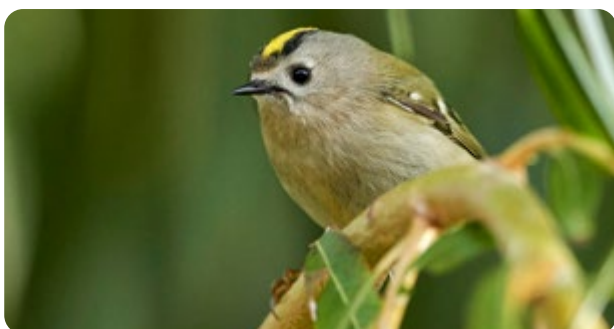
Krybende pil – gråris – plantes på sandklitter for at dæmpe, at sandet flyver væk. Frøuld fra pil blev i gamle dage anvendt som væger i lamper. Når en ræv skulle ryges ud af sin hule, brændte man lyng eller pilegrene. En pilekvist kan bruges til at finde vand.

Eventyrlige fugle

Hvordan rødkælken fik sin farve

Det siges at rødhalsen har fået sin røde farve fra den korsfæstede Jesus' blodige tornekrone. Om den historie holder vand skal vi ikke komme nærmere ind på, men et er sikkert: Det røde bryst er et så vigtigt signal overfor andre rødhalse, at dragten bæres året rundt.

Hvordan fuglekongen fik sin krone

I tidernes morgen da fuglene skulle vælge sin konge, besluttede den vise ugle, at den fugl som kunne flyve højest skulle have den ærefulde titel.

De forskellige fugle begyndte at flyve højt med nogle af de mindste først – gråspurv, solsort, skade, måge m.fl. fløj højere og højere, og til sidst fløj den lidt pralende ørn allerhøjest. Hvad den ikke havde bemærket var, at en lille fugl havde gemt sig under dens vinge, og da den pralende og forpustet fløj rundt og proklamerede, at nu skulle den være konge, fløj den lille fugl ud under ørnens vinge og 20 meter højere op end ørnen. Hermed var den valgt som fuglenes konge. Som belønning fik dens solens gule krone på toppen af hovedet og titlen som fuglekonge – en titel den ikke vigter sig af, men blot bærer med ydmyghed.

Eventyrlig viden om

Fugle

Der findes næsten 10.000 forskellige fugle på jorden. I Danmark er der omkring 400 forskellige fuglearter. Ca. halvdelen er ynglefugle, mens resten er trækfugle eller blot sommer- eller vintergæster. Nogle fugle, fx svalen, trækker helt til Afrika, når der er vinter hos os.

Fuglene er de eneste dyr, der sammen med pattedyrene har varmt blod i årene. Og ligesom os mennesker, går alle fugle på to ben, da forbenene er omdannet til vinger. Fuglens skelet er specielt tilpasset til flyvning med hule, lette knogler og et let næb. Fjerene er lette og elastiske og formen er tilpasset til at gøre vingerne aerodynamiske. Fjerene lukker tæt sammen i et lynlåssystem der danner et vandtæt lag.

Eventyrlig viden om

Ugler og andre rovfugle

Uglens synsfelt er 270 grader. Den kan dreje hovedet mere end os, men den kan til gengæld ikke bevæge sine øjne i øjenhulerne. Vi kan bevæge øjnene, men kun dreje hovedet lidt.

Uglen har forskrækket mange folk, fordi den flyver helt lydløst som et spøgelse i skoven. Det kan den, fordi vingefjerene ikke har en skarp kant, men er sådan lidt børstede. Det dæmper lyden, og det er rigtig smart, når man skal fange en mus, der hører godt.

Rovfugle får ét kuld, hvor æggene klækker i den rækkefølge, de er blevet lagt. Når der er dårligt med føde, får de mindste unger i gruppen ikke noget mad og dør.

For 500 år siden brugte kongen og adelen duehøgen til falkonérjagt. Det tager månedsvis at træne en duehøg til at blive fortrolig med mennesker og komme tilbage med byttet.

Den kloge ugle

Uglen siges at være meget klog, men det er nok bare fordi den med sine store, stirrende øjne ser skarp ud. I virkeligheden fylder netop øjnene godt ud i fuglens hjerne, hvilket kunne være grunden til, at den faktisk ikke består fuglenes intelligens-test. Her er skaden langt overlegen og kan fx bruge redskaber, genkende sig selv i et spejl og lære at knase nødder under de kørende bilers dæk.

De vilde svaner

FRIT EFTER AF H.C. ANDERSEN

Der var engang en konge, der havde 11 sønner og én datter Elisa. Kongen giftede sig med en ond dronning. Hun forheksede prinserne, så de blev til vilde svaner, der fløj ud ad vinduet på kongeslottet, og Elisa blev sendt bort – ud på landet for at bo hos en bondemand. Heldigvis fandt »svanerne« frem til deres lillesøster, men både fuglene og Elisa måtte snart drage ud i verden på grund af den onde dronning. Elisa var ked af det og ledte efter sine brødre i den store skov. Til sidst faldt hun dog i søvn i skovbunden. Næste dag spejlede hun sig i det klare vand og blev vasket ren. En gammel kone fortalte Elisa, at hun havde set 11 svaner med guldkroner på hovedet svømme ned ad åen. Elisa fulgte åen og kom til havet, hvor hun fandt 11 svanefjer. Ved aftenstid kom 11 svaner flyvende, og da det blev mørkt, blev de forvandlet til hendes brødre. De blev glade for at se hinanden igen, men var alle bedrøvede over, at brødrene skulle leve som svaner om dagen. Brødrene tog hende med til det land, hvor de normalt levede, da de kun en gang om året kunne besøge hende i deres hjemland. Elisa bad nu til at kunne frelse dem, og en fe kom frem om natten og fortalte hende, hvordan forbandelsen kunne brydes. Hun skulle plukke brændenældstængler på kirkegården og strikke 11 skjorter af dem på et år, og hun måtte ikke tale imens. Næste morgen kom en kongesøn forbi i skoven, og han blev forelsket i hende, og tog hende med på sin hest tilbage til kongeslottet. Men Elisa glemte ikke sine brødre og hun strikkede skjorter af de brændende nældstængler, så hendes hænder blødte, mens hun levede tavs og mystisk på slottet. Da hun var næsten færdig, blev hun kastet i fangehullet, fordi man troede hun var en heks, men i sidste øjeblik fik hun kastet skjorterne over de flyvende svanebrødre, så forbandelsen blev brudt. Den yngste bror måtte dog leve resten af sit liv med en svanevinge, da det sidste ærme ikke blev færdigt til tiden! Men prinsessen blev gift med kongesønnen og de levede lykkeligt til deres dages ende.

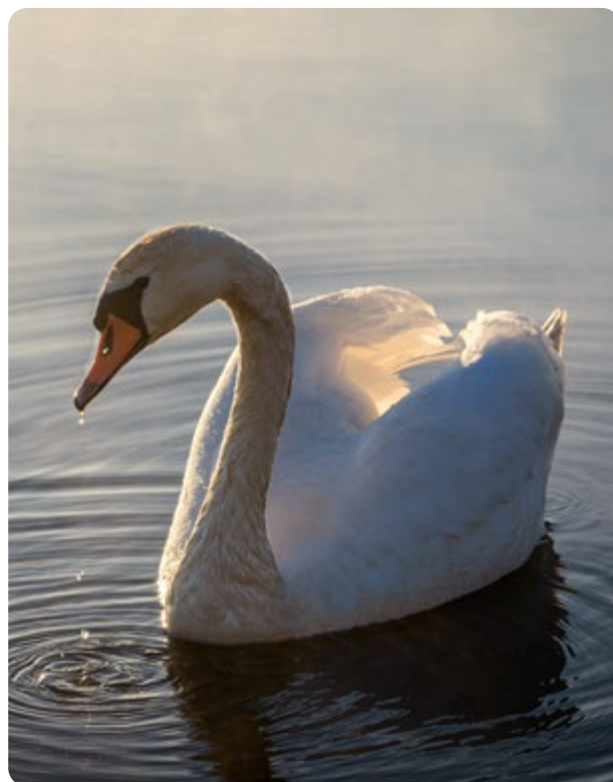
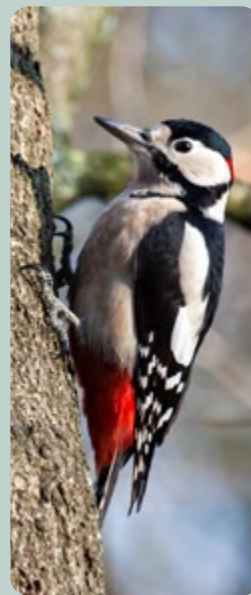
Eventyrlig viden om

Flagspætten

Hvorfor hedder det en flagspætte? Flag er tysk og betyder egentlig plet. Og spætte betyder plettet, så en flagspætte er en »pletplette«.

Spætternes næb bliver slidt meget af hakkeriet i det hårde træ. Derfor vokser et spættens næb hele tiden, og det ville blive tre gange så langt på et år, hvis ikke spætten sled næbbet ved at hakke i træ.

Hvorfor får spætten ikke hjernerystelse? Spættens næb forskyder sig ind under dens kranium, når den hakker. Spætten hakker for at fange larver inde i træet, for at lave redehuller og for at markere sit territorium. Spættens tunge er lang, klistret og har modhager. Den kan komme dybt ind i træet og snuppe fede larver.

Eventyrligt vejr

Hvordan april fik sit vejr

Engang i tidernes morgen, blev alle månederne kaldt ind for at få udleveret det vejr, der tilkom dem.

Og alle mødte de op, og alle stillede de sig pænt i kø. Undtagen lille April, som løb omkring i græsset, legede med sommerfuglene og soppede i bækken.

Pludselig var seancen slut og alle havde fået deres vejr. Undtagen lille April, og nu var der ikke mere vejr tilbage.

Lille April blev frygtelig ked af det, for hvad skulle han nu gøre? Ikke noget vejr?!

Han var så ked af det og græd så hjerteskræende, at de andre måneder fik ondt af ham. Så de blev alle enige om at dele en lille smule af deres vejr med April, så han ikke skulle gå tomhændet hjem.

Og det er derfor, at man aldrig ved, hvilket vejr man står op til i april måned. Det kan være junis varme, novembers regn eller januars sne. For lille April glemte at stå i kø og fik derfor ikke sit helt eget vejr men lidt fra alle måneder.

Følg regnbuen og find en krukke guld

Regnbuens mystiske skønhed har fascineret og inspireret mennesker gennem tiden, og for enden af regnbuen, kan man finde en krukke guld. Regnbuen,

der viser sig, når regn og sol mødes i luften, har i årtusinder fascineret mennesker. Den har været et af de helt store mysterier, og i 1300-tallet, blev mysteriet opklaret i et kloster, hvor en munk finder ud af, at regnbuen skyldes lysstråler som brydes og spejles i regndråberne.

Regnbuen er en bro mellem to boliger

I den nordiske mytologi kaldes regnbuen for Bifrost. Det er en bro, der går fra asernes (gudernes) bolig, til menneskenes bolig, Midgård. For at sikre, at de rette går over broen, og at jætterne holdes ude, har aserne indsat Heimdal som regnbuens vogter. Heimdal er en god vogter, for han kan se græsset gro og høre ulden vokse på fåret.

Alle taler om vejret – og det har vi altid gjort

I gamle dage havde vi ikke DMI og vejrudsigter på tv, men vejret kunne betyde forskel på en god høst eller en forlist fiskerbåd, hungersnød eller rigdom. Mennesket har alle dage været dybt afhængige af vejret og forsøgt at forudsige vejret og vejrphenomener. Et vejrvarsel er et forsøg på at forudsige vejret, eller det er et forsøg på at forudsige andre begivenheder ud fra vejret.

Lysmesse i februar

»Det er koldt derude – Kyndelmisse slår sin knude«. Denne gamle linje fra Blichers sang (1938) handler om den koldeste årstid, dengang, hvor sne og kulde kunne betyde sult og elendighed.

Kyndelmisse er den 2. februar og betyder lysmesse. Kyndelmisse markerer fra gammel tid den koldeste dag, og her skulle man gerne have halvdelen af sit forråd og dyrefoder tilbage, for der var stadig længe til nye grønne spirer. Man tog mange varsler af vejret på kyndelmisse dag. Fx: »Stærk blæst ved kyndelmis-

se varsler om snarlig vinterslut.« Det skal gerne blæse så voldsomt, at »atten kællinger ikke kan holde den nittende ved jorden«.

Dagene længes, vinteren strenges. Dette ord-sprog, som handler om solhverv sidst i december, skulle også minde bonden og alle andre om, at selvom lyset vender ved solhverv, så er vinteren og kulden kun lige begyndt.

Andre mere eller mindre troværdige vejrvarsler lyder sådan her:

- ✦ Når solen går ned i en sæk står den op i en bæk.
- ✦ Frøernes sang om aftenen betyder godt vejr den følgende dag.
- ✦ Svaler i april varsler en varm sommer.
- ✦ Når kærulden står hvid allerede ved Skt. Hans, bliver høsten våd.
- ✦ Mange agern på egen varsler sne og kuld i julen.
- ✦ Springer eg før ask, går sommeren i vask.
- ✦ Når mosekonen brygger, venter en hed dag.

Den Eventyrlige Natur

Eventyret i naturen er alt det, vi ikke ser normalt. Det er det fantasifulde rum, hvor vi betræder nye steder alene eller i fællesskaber, mærker nye sansninger i naturen, smage, lyde, overflader, stilhed eller en forbundenhed. Det eventyrlige er, når vi som mennesker får ro og energi ved netop at være en del af den eventyrlige natur.

Og det er lige præcis den eventyrlige verden, vi gerne vil invitere jer med ind i, med dette hæfte - i år skal vi udforske naturens forunderlige verden. Her i hæftet finder I udsnit af eventyr, eventyrlig viden om naturen og masser inspiration til sjovt og lærerigt samvær i og med vores eventyrlige natur.

**Må I få nogle eventyrlige oplevelser
i naturens mystik og fantasifulde rum.**